Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

26 päivänä syyskuuta 2024*

Muutoksenhaku – Valtiontuet – Saksan liittotasavallan suurten sähkönkuluttajien hyväksi toteuttama tukiohjelma – Verkkomaksuista vapauttaminen vuosina 2012 ja 2013 – Päätös, jolla tuki todetaan sisämarkkinoille soveltuvaksi – Kumoamiskanne – Kanteen nostamisen määräaika – Tutkittavaksi ottaminen – SEUT 107 artiklan 1 kohta – Valtiontuen käsite – Valtion varat – Veronluonteinen maksu tai muut pakolliset maksut

Yhdistetyissä asioissa C-795/21 P ja C-796/21 P,

joissa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvista valituksista, jotka on pantu vireille 16.12.2021,

WEPA Hygieneprodukte GmbH, kotipaikka Arnsberg (Saksa),

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, aiemmin Wepa Leuna ja Wepa Papierfabrik Sachsen, kotipaikka Arnsberg,

edustajinaan H. Janssen, D. Salm ja A. Vallone, Rechtsanwälte,

valittajina asiassa C-795/21 P,

ja joissa muina osapuolina ovat

Euroopan komissio, asiamiehinään K. Herrmann, C. Kovács ja T. Maxian Rusche, avustajanaan H. Heinrich, Rechtsanwalt,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään J. Möller ja R. Kanitz,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

ja

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään J. Möller ja R. Kanitz,

valittajana asiassa C-796/21 P,

ja joissa muina osapuolina ovat

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

WEPA Hygieneprodukte GmbH, kotipaikka Arnsberg,

WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, aiemmin Wepa Leuna ja Wepa Papierfabrik Sachsen, kotipaikka Arnsberg,

edustajinaan H. Janssen, D. Salm ja A. Vallone, Rechtsanwälte,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan komissio, asiamiehinään K. Herrmann, C. Kovács ja T. Maxian Rusche,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Jürimäe (esittelevä tuomari), presidentti K. Lenaerts, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit N. Piçarra, N. Jääskinen ja M. Gavalec,

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: yksikönpäällikkö D. Dittert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.6.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.11.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 WEPA Hygieneprodukte GmbH ja WEPA Deutschland GmbH & Co. KG (jäljempänä yhdessä WEPA -yhtiöt) vaativat asiassa C-795/21 P tekemällään valituksella unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 6.10.2021 antaman tuomion Wepa Hygieneprodukte ym. v. komissio (T-238/19, EU:T:2021:648; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi näiden yhtiöiden kanteen, jossa vaadittiin tukiohjelmasta SA.34045 (2013/c) (ex 2012/NN), jonka Saksa on myöntänyt peruskuormasähkön kuluttajille StromNEV-asetuksen 19 §:n nojalla, 28.5.2018 annetun komission päätöksen (EU) 2019/56 (EUVL 2019, L 14, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista.

2 Asiassa C-796/21 P tekemällään valituksella Saksan liittotasavalta vaatii valituksenalaisen tuomion kumoamista.

3 Myös Euroopan komissio vaatii asioissa C-795/21 P ja C-796/21 P tekemillään liitännäisvalituksilla valituksenalaisen tuomion kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

4 [SEUT] 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 (EUVL 2015, L 248, s. 9) johdanto-osan 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Avoimuuden ja oikeusvarmuuden vuoksi komission päätökset on asianmukaista julkistaa, noudattaen kuitenkin periaatetta, jonka mukaan valtion myöntämiä tukia koskevat päätökset osoitetaan asianomaiselle jäsenvaltiolle. Sen vuoksi on asianmukaista julkaista kaikki päätökset, joilla voi olla vaikutusta asianomaisten osapuolten etuihin, joko täydellisinä tai tiivistelminä tai antaa asianomaisille osapuolille mahdollisuus saada jäljennökset näistä päätöksistä, jos päätöksiä ei ole julkaistu tai niitä ei ole julkaistu täydellisinä. ”

5 Kyseisen asetuksen 1 artiklan h alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

h) ’asianomaisella osapuolella’ jäsenvaltiota, henkilöä, yritystä tai yritysten yhteenliittymää, jonka etuihin tuen myöntäminen voi vaikuttaa, erityisesti tuensaajaa, kilpailevia yrityksiä ja alan järjestöjä.”

6 Mainitun asetuksen 32 artiklan, jonka otsikko on ”Päätösten julkaiseminen”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä päätökset, jotka se on tehnyt 8 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 9 artiklan nojalla.”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

7 Asian tosiseikat, sellaisina kuin ne käyvät ilmi valituksenalaisen tuomion 1–22 kohdasta, voidaan tiivistää seuraavasti.

Kyseessä olevat lait ja asetukset

Verkkomaksuja koskeva järjestelmä ennen riidanalaisten toimenpiteiden käyttöönottoa

8 Energiataloudesta annetun lain (Energiewirtschaftsgesetz), sellaisena kuin se on muutettuna energia-alan säännösten tarkistamisesta 26.7.2011 annetulla lailla (Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftlicher Vorschriften; BGBl. 2011 I, s. 1554), mutta ennen sähkömarkkinoiden kehittämisestä 26.7.2016 annetulla lailla (Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes; BGBl. 2016 I, s. 1786) tehtyjä muutoksia (jäljempänä EnWG 2011), 21 §:ssä säädettiin muun muassa, että verkkomaksujen oli oltava kohtuullisia, syrjimättömiä ja avoimia ja perustuttava energiahuoltojärjestelmän tehokkaan toiminnan kustannuksiin.

9 EnWG 2011:n 24 §:ssä annettiin Saksan liittohallitukselle toimivalta antaa asetuksella yksityiskohtaisia säännöksiä, jotka koskevat yhtäältä yleisen verkkomaksujen määrittämismenetelmän määrittelyä ja toisaalta erityisten verkon käyttöä koskevien tapausten sääntelyä sekä edellytyksiä, joiden täyttyessä sääntelyviranomainen voi hyväksyä tai kieltää yksilölliset verkkomaksut.

10 Sähkön verkkomaksuista 25.7.2005 annetun liittovaltion asetuksen (Stromnetzentgeltverordnung; BGBl. 2005 I, s. 2225; jäljempänä StromNEV 2005) 17 §:ssä määritellään laskentamenetelmä, jota verkonhaltijoiden on käytettävä yleisten maksujen määrittämiseksi. Kyseessä on kaksivaiheinen menetelmä, jossa selvitetään ensin kaikkien verkkojen erilaiset vuotuiset kustannuserät ja sen jälkeen muunnetaan verkkojen vuotuiset kokonaiskustannukset verkkomaksuiksi.

11 Yleisten maksujen määrittämisessä on otettava huomioon kaksi seikkaa eli samanaikaisuusfunktio, joka ilmaisee todennäköisyyden sille, että kyseessä olevan yksittäisen verkonkäyttäjän sähkönkulutus vaikuttaa kyseisen verkkotason vuotuiseen huippukuormaan, ja verkonhaltijakohtainen tulojen enimmäismäärä, jonka Bundesnetzagentur (liittovaltion verkkovirasto, Saksa; jäljempänä BNetzA) määrittää vertailemalla sitä muihin verkonhaltijoihin, jotta tehottomuudesta johtuvia kustannuksia ei kompensoida verkkomaksuilla.

12 StromNEV 2005:n 19 §:ssä säädetään sellaisten käyttäjäryhmien, joiden kulutus- ja kuormitusprofiilit poikkeavat huomattavasti muiden käyttäjien kulutus- ja kuormitusprofiileista (ns. epätyypilliset käyttäjät), yksilöllisistä maksuista. Näissä maksuissa otetaan verkkokustannuksia vastaavan hinnoittelun periaatteen mukaisesti huomioon näiden epätyypillisten käyttäjien osuus näiden kustannusten vähentämisessä tai niiden kasvun estämisessä.

13 Tältä osin StromNEV 2005 -asetuksen 19 §:n 2 momentissa otetaan käyttöön yksilölliset maksut kahdelle seuraavalle epätyypillisten käyttäjien ryhmälle:

– käyttäjät, joiden osuus huippukuormasta voi poiketa huomattavasti kaikkien muiden samaan verkkotasoon liitettyjen käyttäjien samanaikaisesta vuotuisesta huippukuormasta eli käyttäjistä, jotka kuluttavat sähköä järjestelmällisesti muulloin kuin huippukuormitusaikoina (jäljempänä antisykliset kuluttajat), ja

– käyttäjät, joiden vuotuinen sähkönkulutus on vähintään 7 000 käyttötuntia ja yli 10 gigawattituntia (jäljempänä peruskuormasähkön kuluttajat).

14 StromNEV 2005:ssä säädettiin EnWG 2011:llä tehdyn muutoksen voimaantuloon saakka, että antisyklisiltä kuluttajilta ja peruskuormasähkön kuluttajilta perittiin yksilöllisiä maksuja, jotka laskettiin BNetzA:n kehittämällä ”fysikaalisen reitin menetelmällä”. Tässä menetelmässä otettiin huomioon antisyklisten kuluttajien ja peruskuormasähkön kuluttajien aiheuttamat verkkokustannukset; lisäksi kuluttajien oli maksettava vähintään 20 prosenttia julkaistusta yleisestä verkkomaksusta (jäljempänä vähimmäismaksu). Viimeksi mainitulla taattiin verkon, johon nämä kuluttajat oli liitetty, käytöstä maksettava korvaus siinä tapauksessa, että fysikaalisen reitin menetelmällä lasketut yksilölliset maksut olivat olleet tätä vähimmäismaksua alemmat tai jopa lähellä nollaa.

Riidanalaiset toimenpiteet

15 Peruskuormasähkön kuluttajien yksilölliset maksut poistettiin StromNEV2005 -asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna EnWG 2011:llä, 19 §:n 2 momentin toisen ja kolmannen virkkeen mukaisesti 1.1.2011, joka oli tämän säännöksen taannehtivan soveltamisen alkamispäivä, alkaen, ja ne korvattiin täydellä vapautuksella velvollisuudesta maksaa verkkomaksuja (jäljempänä riidanalainen vapautus); tämä vapautus myönnettiin toimivaltaisen sääntelyviranomaisen eli BNetzA:n tai asianomaisen osavaltion sääntelyviranomaisen luvalla. Kyseisestä vapautuksesta seurasi tulonmenetyksiä siirtoverkonhaltijoille tai jakeluverkonhaltijoille sen verkon tason mukaan, johon edunsaajat oli liitetty.

16 StromNEV 2005 -asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna EnWG 2011:llä, 19 §:n 2 momentin kuudennen ja seitsemännen virkkeen mukaan siirtoverkonhaltijat velvoitettiin korvaamaan jakeluverkonhaltijoille riidanalaisen vapautuksen aiheuttama tulonmenetys, ja niiden oli tasoitettava vapautuksesta aiheutuneet kulut keskenään sähkön ja lämmön yhteistuotannosta 19.3.2002 annetun lain (Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz; BGBl. 2002 I, s. 1092) 9 §:n mukaisella taloudellisella korvauksella, jotta kuhunkin kohdistuisi saman suuruinen taloudellinen rasite suhteessa niiden verkkoon liitetyille kuluttajille toimitettuun sähkön määrään.

17 Vuodesta 2012 alkaen BNetzA:n 14.12.2011 tekemällä päätöksellä (BK8-11-024; jäljempänä BNetzA 2011 -päätös) otettiin käyttöön rahoitusjärjestelmä. Tässä järjestelmässä jakeluverkonhaltijat perivät loppukäyttäjiltä tai sähköntoimittajilta lisämaksun (jäljempänä riidanalainen lisämaksu), josta saadut tuotot siirrettiin siirtoverkonhaltijoille riidanalaisesta vapautuksesta aiheutuneen tulonmenetyksen korvaamiseksi.

18 Siirtoverkonhaltijat määrittivät riidanalaisen lisämaksun määrän vuosittain etukäteen BNetzA:n vahvistaman menetelmän perusteella. BNetzA vahvisti suoraan vuotta 2012, joka oli ensimmäinen vuosi, jona järjestelmä sovellettiin, koskevan määrän.

19 Näitä määräyksiä ei sovellettu riidanalaisesta vapautuksesta vuonna 2011 aiheutuneisiin kustannuksiin, joten kukin siirto- ja jakeluverkonhaltija joutui vastaamaan tästä vapautuksesta kyseisenä vuonna aiheutuneista tappioista.

Riidanalaisten toimenpiteiden jälkeinen verkkomaksujärjestelmä

20 Komissiossa käydyn riidanalaiseen päätökseen johtaneen hallinnollisen menettelyn ollessa kesken riidanalainen vapautus todettiin ensin pätemättömäksi Oberlandesgericht Düsseldorfin (Düsseldorfin osavaltion ylioikeus, Saksa) 8.5.2013 ja Bundesgerichtshofin (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) 6.10.2015 antamilla ratkaisuilla. Tämän jälkeen vapautus peruttiin 1.1.2014 alkaen StromNEV 2005 -asetuksella, sellaisena kuin se on muutettuna 14.8.2013 annetulla asetuksella, jolla muutetaan energialainsäädännön alan asetuksia (Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts; BGBl. 2013 I, s. 3250; jäljempänä StromNEV 2013 -asetus). StromNEV 2013 -asetuksella otettiin tulevaisuutta varten uudelleen käyttöön fysikaalisen reitin menetelmällä lasketut yksilölliset maksut siten, että vähimmäismaksun sijasta sovellettiin kiinteitä maksuja, joiden sähkönkulutuksen perusteella määräytyvä suuruus oli 10, 15 ja 20 prosenttia yleisistä maksuista (verkon 7 000, 7 500 ja 8 000 käyttötunnilta vuodessa).

21 StromNEV 2013 -asetuksella otettiin käyttöön 22.8.2013 alkaen siirtymäjärjestely, jota sovellettiin taannehtivasti peruskuormasähkön kuluttajiin, joille ei ollut vielä myönnetty riidanalaista vapautusta vuosilta 2012 ja 2013. Tässä järjestelmässä säädettiin fysikaalisen reitin menetelmällä laskettujen yksilöllisten maksujen ja vähimmäismaksun sijaan ainoastaan kiinteiden maksujen soveltamisesta näihin kuluttajiin.

Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös

22 Useiden kantelujen johdosta komissio julkaisi 4.5.2013 päätöksensä aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen menettely riidanalaisiin toimenpiteisiin perustuvasta tukiohjelmasta (EUVL 2013, C 128, s. 43).

23 Saksan liittotasavalta ja muut asianomaiset osapuolet esittivät menettelyssä huomautuksensa, minkä jälkeen komissio antoi 28.5.2018 riidanalaisen päätöksen.

24 Komissio totesi kyseisessä päätöksessä, että Saksan liittotasavalta oli myöntänyt sääntöjenvastaisesti valtiontukea riidanalaisen vapautuksen muodossa 1.1.2012-31.12.2013.

25 Komissio totesi erityisesti, että valtiontukea olivat ne verkkokustannukset, jotka maksuvapautuksen saaneet peruskuormasähkön kuluttajat aiheuttivat vuosina 2012 ja 2013, tai vähimmäisverkkomaksut, jos nämä verkkokustannukset olivat vähemmän kuin nämä vähimmäisverkkomaksut.

26 Lisäksi komissio totesi, että kyseessä oleva tuki ei soveltunut sisämarkkinoille, koska se ei täyttänyt EUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten ehtoja ja että sitä ei myöskään voitu pitää sisämarkkinoille soveltuvana millään muullakaan perusteella.

27 Tämän vuoksi komissio päätti seuraavaa:

– riidanalainen vapautus oli EUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea siltä osin kuin peruskuormasähkön kuluttajat vapautettiin maksamasta aiheuttamiaan verkkokustannuksia vastaavia verkkomaksuja tai vähimmäisverkkomaksuja, jos verkkokustannukset olivat vähemmän kuin vähimmäisverkkomaksu

– Saksan liittotasavalta oli myöntänyt kyseessä olevan tuen SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, eikä se soveltunut sisämarkkinoille

– kyseisen tukiohjelman nojalla myönnetty yksittäinen tuki ei ollut valtiontukea, jos se täytti sen myöntämishetkellä [SEUT 107] ja [SEUT 108] artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 7.5.1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 (EYVL 1998, L 142, s. 1) 2 artiklan nojalla annetussa vähämerkityksisestä tuesta annetussa asetuksessa säädetyt edellytykset, ja

– Saksan liittotasavallan oli yhtäältä perittävä kyseisen tukiohjelman nojalla myönnetyt sisämarkkinoille soveltumattomat tuet korkoineen takaisin tuensaajilta ja toisaalta peruutettava kaikki kyseiseen järjestelmään perustuvan tuen jäljellä olevat maksuerät riidanalaisen päätöksen antamispäivästä lukien.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

28 WEPA -yhtiöt nostivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 9.4.2019 jättämällään kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista.

29 Unionin yleisen tuomioistuimen kuudennen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 30.8.2019 antamallaan päätöksellä Saksan liittotasavallan väliintulijaksi tukemaan näiden yhtiöiden vaatimuksia kyseisen jäsenvaltion hakemuksen mukaisesti.

30 Kanteensa tueksi WEPA -yhtiöt esittivät yhden ainoan kanneperusteen, joka perustui siihen, että kyseessä ei ollut SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki, koska riidanalaista vapautusta ei rahoitettu valtion varoista.

31 Unionin yleinen tuomioistuin otti valituksenalaisessa tuomiossa kanteen tutkittavaksi ja hylkäsi tämän kanneperusteen ja kumoamiskanteen kokonaisuudessaan.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

32 Asiassa C-795/21 P tekemällään valituksella WEPA -yhtiöt vaativat, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– kumoaa riidanalaisen päätöksen tai toissijaisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja

– velvoittaa komission korvaamaan sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa että unionin tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

33 Saksan liittotasavalta vaatii, että unionin tuomioistuin hyväksyy valituksen asiassa C-795/21 P ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa WEPA -yhtiöt korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Asiassa C-796/21 P tekemällään valituksella Saksan liittotasavalta vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä hylätään sen kanne perusteettomana

– kumoaa riidanalaisen päätöksen ja

– velvoittaa komission korvaamaan sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa että unionin tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

36 WEPA -yhtiöt vaativat, että unionin tuomioistuin hyväksyy asiassa C-769/21 P tehdyn valituksen.

37 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää asiassa C-796/21 P tehdyn valituksen ja velvoittaa Saksan liittotasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

38 Komissio vaatii asioissa C-795/21 P ja C-796/21 P tekemissään liitännäisvalituksissa, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– jättää kumoamiskanteen tutkimatta

– asiassa C-795/21 P velvoittaa WEPA -yhtiöt korvaamaan unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja

– asiassa C-796/21 P velvoittaa Saksan liittotasavallan ja WEPA -yhtiöt korvaamaan unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

39 WEPA -yhtiöt ja Saksan liittotasavalta vaativat, että liitännäisvalitukset hylätään ja että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

40 Asiat C-795/21 P ja C-796/21 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 18.4.2023 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Liitännäisvalitukset

41 Komission tekemillä liitännäisvalituksilla pyritään ensisijaisesti siihen, että ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne jätetään tutkimatta, ja tämä on kysymys, joka edeltää päävalituksessa esitettyjä asiakysymyksiä. Liitännäisvalituksia on näin ollen tarkasteltava ensin (ks. vastaavasti tuomio 3.12.2020, Changmao Biochemical Engineering v. Distillerie Bonollo ym., C-461/18 P, EU:C:2020:979, 43 kohta).

42 Komissio esittää liitännäisvalitustensa tueksi kaksi valitusperustetta.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

43 Komissio moittii liitännäisvalitustensa tueksi esittämässään ensimmäisessä valitusperusteessa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se teki valituksenalaisen tuomion 36–43 kohdassa oikeudellisen virheen tulkitessaan laajasti SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa tarkoitettua julkaisemisen käsitettä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siis komission mukaan virheellisesti, että mikä tahansa julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä vastaa tätä käsitettä riippumatta siitä, onko tällainen julkaiseminen edellytyksenä kyseisen toimen voimaantulolle SEUT 297 artiklan mukaisesti ja onko siitä määrätty itse EUT-sopimuksessa.

44 Ensinnäkin unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta on komission mukaan vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, sellaisena kuin se ilmenee 17.5.2017 annetusta tuomiosta Portugali v. komissio (C-339/16 P, EU:C:2017:384, 34–40 kohta), 31.1.2019 annetusta määräyksestä Iordăchescu v. parlamentti ym. (C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22 kohta) ja 5.9.2019 annetusta määräyksestä Fryč v. komissio (C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15 kohta). Unionin tuomioistuin on tässä oikeuskäytännössään vahvistanut SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan ja

SEUT 297 artiklan vastaavuuden siten, että kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua julkaisemisesta ainoastaan, jos se on kyseisen toimenpiteen voimaantulon edellytys ja jos siitä määrätään itse EUT-sopimuksessa.

45 Tätä lähestymistapaa tukee SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan sanamuodon mukainen, kontekstuaalinen ja teleologinen tulkinta.

46 Komissio väittää yhtäältä kyseisen määräyksen sanamuodosta, että saksankielistä versiota lukuun ottamatta kaikissa kieliversioissa ilmaisut ”julkaiseminen” ja ”tiedoksi antaminen” esiintyvät sekä SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa että SEUT 297 artiklassa, mikä osoittaa näiden kahden määräyksen vastaavuuden.

47 Toisaalta SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan tarkoituksesta komissio toteaa, että kyseisessä määräyksessä vahvistetut kanteen nostamisen määräajat edistävät oikeusvarmuuden tavoitetta. Jos yksityinen haluaa riitauttaa toimen, hänen on lähtökohtaisesti tehtävä se kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sen lopullinen versio on annettu hänelle tiedoksi. Sitä vastoin sellaisten yleisesti sovellettavien toimien osalta, joilla ei ole adressaattia, tämä päivä on päivä, jona toimet julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Niiden toimien osalta, joille on osoitettu adressaatti, mainittu päivä on päivä, jona ne annetaan tiedoksi kyseiselle adressaatille. Vain poikkeuksellisesti ja toissijaisesti, kun kyse on toimesta, jota ei tarvitse julkaista eikä antaa tiedoksi, tiedon saaminen voi olla tapahtuma, josta kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua. SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan ja SEUT 297 artiklan vastaavuus takaa siten sen, ettei toimen myöhempi julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä tiedottamista varten johda kanteen nostamisen määräaikojen pidentämiseen ja näin ollen oikeudelliseen epävarmuuteen.

48 Toiseksi muodollisen tutkintamenettelyn päättämisestä tehdyn komission päätöksen julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä ei komission mukaan ole SEUT 297 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua julkaisemista. Se ei siis ole kanteen nostamisen määräajan alkamisajankohta.

49 Yhtäältä tällainen päätös on komission mukaan osoitettu asianomaiselle jäsenvaltiolle ja annetaan tiedoksi ainoastaan sille. SEUT 297 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaan se tulee voimaan tällä tiedoksi antamisella eikä sillä, että se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä; julkaisemisen tarkoituksena on ainoastaan antaa tieto yleisölle, mukaan lukien tuensaajat, joilta asianomaisen jäsenvaltion on perittävä tämä tuki takaisin jo ennen päätöksen julkaisemista. Toisaalta mainittu julkaiseminen ei perustu EUT-sopimukseen vaan asetuksen 2015/1589 32 artiklaan, luettuna saman asetuksen johdanto-osan 39 perustelukappaleen valossa. Näin ollen sen määrittämiseksi, mistä ajankohdasta kanteen nostamisen määräaika, joka tuensaajayrityksellä on käytettävissään riitauttaakseen muodollisen tutkintamenettelyn päättämisestä tehdyn päätöksen, alkaa kulua, on nojauduttava siihen, että kyseisestä päätöksestä on tosiasiallisesti saatu tieto. Kun ei voida osoittaa etukäteen tapahtunutta tiedoksisaantia, oikeudellisen fiktion perusteella tosiasiallisena tiedoksisaantihetkenä pidetään julkaisemispäivää Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

50 Kolmanneksi komissio esittää useita argumentteja, jotka sen mukaan tukevat sen tulkintaa SEUT 263 artiklan kuudennesta kohdasta.

51 Ensinnäkin se tukeutuu kyseisen määräyksen rakenteeseen väittääkseen, että toimen julkaiseminen ja tiedoksiantaminen ovat yhdenvertaisia ja että tiedon saaminen on toissijainen tapahtuma kahteen ensimmäiseen nähden. Unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta rikkoo tämän toissijaisuussuhteen, koska jos asetuksen 2015/1589 32 artiklan mukainen julkaiseminen vastaisi julkaisemista SEUT 297 artiklan 1 kohdan nojalla, kanteen nostamisen määräajan pitäisi alkaa kulua myös asianomaisen jäsenvaltion osalta ja ilmoituksesta huolimatta julkaisemispäivästä.

52 Toiseksi komissio katsoo, että unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma tulkinta johtaa menettelylliseen epäyhdenvertaisuuteen niiden yritysten, joilta tukea peritään takaisin, ja niiden kilpailijoiden, jotka eivät ole saaneet tukea, välillä. Ensin mainitut saavat käytännössä jäljennöksen päätöksestä asianomaiselta jäsenvaltiolta, kun taas jälkimmäisten on odotettava päätöksen julkaisemista Euroopan unionin virallisessa lehdessä asetuksen 2015/1589 32 artiklan mukaisesti, joten näiden yritysten tehokkaat muutoksenhakuajat ovat erilaiset. Tämä tulkinta johtaa komission mukaan myös siihen, että komissio ja yritykset, joilta tuki on perittävä takaisin, olisivat eriarvoisessa asemassa. Komissiolla on nimittäin kaksi kuukautta aikaa vastata tukea saaneen yrityksen kanteeseen, kun taas mainitun tulkinnan vuoksi näillä yrityksillä on käytettävissään pidempi määräaika kanteen valmisteluun.

53 Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin tukeutuu 10.3.1998 annetun tuomion Saksa v. neuvosto (C-122/95, EU:C:1998:94) virheelliseen tulkintaan. Toisin kuin riidanalaisessa päätöksessä, kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa kyseessä olleessa päätöksessä ei nimittäin ollut nimetty ainuttakaan adressaattia.

54 Neljänneksi valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että WEPA -yhtiöt saattoivat perustellusti odottaa, että riidanalainen päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ei oteta huomioon sitä, että kanteen nostamisen määräajat ovat pakottavia.

55 Saksan liittotasavalta ja WEPA -yhtiöt väittävät, että ensimmäinen valitusperuste on perusteeton.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

56 Liitännäisvalitustensa tueksi esittämässään ensimmäisessä valitusperusteessa komissio riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 36–43 kohdassa esittämien arviointien oikeellisuuden. Komission mukaan toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi mainituissa kohdissa, riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan kanteen määräaika ei WEPA -yhtiöiden osalta alkanut kulua päivästä, jona riidanalainen päätös julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä, vaan päivästä, jona nämä yhtiöt tosiasiallisesti saivat tiedon kyseisestä päätöksestä.

57 Tältä osin on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 36–43 kohdassa komission oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan WEPA -yhtiöiden riidanalaisesta päätöksestä nostama kumoamiskanne oli nostettu liian myöhään.

58 Kyseisen tuomion 36–38 kohdasta ilmenee, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kanteen nostamisen määräaika alkoi käsiteltävässä asiassa kulua 16.1.2019 eli päivänä, jona riidanalainen päätös julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja että tätä määräaikaa oli noudatettu.

59 Tämän toteamuksensa tueksi unionin yleinen tuomioistuin huomautti mainitun tuomion 37 kohdassa, että päivä, jolloin toimesta saadaan tieto, on kanteen nostamisen määräajan alkamisajankohdan perusteena toissijainen toimen julkaisemista koskevaan perusteeseen tai sen tiedoksiantamista koskevaan perusteeseen verrattuna. Unionin yleinen tuomioistuin korosti, ettei julkaiseminen ollut riidanalaisen päätöksen voimaantulon edellytys, mutta totesi saman tuomion 38 kohdassa, että kyseinen päätös oli julkaistava Euroopan unionin virallisessa lehdessä asetuksen 2015/1589 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti, joten WEPA -yhtiöt saattoivat perustellusti odottaa, että kyseinen päätös julkaistaan.

60 Tästä on huomautettava, että SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan mukaan tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

61 Tämän määräyksen sanamuodosta ja erityisesti ilmaisuista ”tai” ja ”jollei” ilmenee selvästi, että kanteen nostamisen määräajan alkamisajankohta määritetään kyseessä olevan tilanteen perusteella ja että ne kolme perustetta, joiden perusteella määräaika voi alkaa, on asetettu tärkeysjärjestykseen.

62 Näin ollen kumoamiskanteen nostamisen määräaika alkaa pääasiallisesti kulua toimen julkaisemisesta tai sen tiedoksiantamisesta kantajalle. Nämä kaksi pääasiallista kriteeriä on asetettu mainitun määräyksen systematiikassa yhdenvertaiseen asemaan siinä mielessä, että kumpikaan näistä kriteereistä ei ole toissijainen toiseen nähden (ks. vastaavasti tuomio 17.5.2017, Portugali v. komissio, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 38 kohta).

63 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti valituksenalaisen tuomion 37 kohdassa, päivä, jolloin toimesta saadaan tieto, on kanteen nostamisen määräajan alkamisajankohdan perusteena toissijainen toimen julkaisemista koskevaan perusteeseen tai sen tiedoksiantamista koskevaan perusteeseen verrattuna (ks. vastaavasti tuomio 10.3.1998, Saksa v. neuvosto, C-122/95, EU:C:1998:94, 35 kohta), mitä ei myöskään ole kiistetty nyt käsiteltävässä asiassa.

64 Nyt käsiteltävässä asiassa riidanalainen päätös, jolla päätetään valtiontukea koskeva muodollinen tutkintamenettely, oli osoitettu asianomaiselle jäsenvaltiolle eli Saksan liittotasavallalle, ja se annettiin sille tiedoksi SEUT 297 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti. Vastaavasti tämä päätös julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä asetuksen 2015/1589 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

65 Tällaisessa tilanteessa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että sen osalta, jolle tiedoksi annettava toimi on osoitettu, eli kyseessä olevalle jäsenvaltiolle, kumoamiskanteen nostamisen määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jona toimi on annettu tiedoksi, ja näin on silloinkin, kun toimi julkaistaan myös virallisessa lehdessä (ks. vastaavasti tuomio 17.5.2017, Portugali v. komissio, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 37 kohta).

66 SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan, luettuna unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, sanamuodon mukaisesta, teleologisesta ja kontekstuaalisesta tulkinnasta sitä vastoin seuraa, että kumoamiskanteen nostamisen määräaika alkaa WEPA -yhtiöiden kaltaisten muiden asianomaisten osapuolten osalta kulua toimen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä myös silloin, kun tämä julkaiseminen ei perustu SEUT 297 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan vaan asetuksen 2015/1589 32 artiklan 3 kohdan kaltaiseen johdetun oikeuden säännökseen.

67 Ensinnäkin on nimittäin todettava, että SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan sanamuodossa viitataan toimen ”julkaisemiseen” yleisesti (ks. vastaavasti tuomio 26.9.2013, PPG ja SNF v. ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 31 kohta). Kyseisessä sanamuodossa ei siis aseteta tälle käsitteelle mitään erityistä edellytystä etenkään tämän julkaisemisvelvollisuuden oikeudellisen perustan osalta.

68 Tältä osin on totta, että – kuten komissio väittää – unionin tuomioistuin on muun muassa katsonut, että SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa tarkoitetulla julkaisemisen käsitteellä tarkoitetaan sellaista julkaisemista Euroopan unionin virallisessa lehdessä, joka on toimen voimaantulon edellytys ja josta määrätään EUT-sopimuksessa (ks. vastaavasti tuomio 17.5.2017, Portugali v. komissio, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 36 kohta; määräys 31.1.2019, Iordăchescu v. parlamentti ym., C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22 kohta ja määräys 5.9.2019, Fryč v. komissio, C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15 kohta).

69 Toisin kuin komissio väittää, tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa tarkoitettu julkaisemisen käsite rajoittuisi tähän tilanteeseen.

70 Tämän tuomion 68 kohdassa mainittuja ennakkotapauksia ei nimittäin voida lukea erikseen, vaan ne kuuluvat unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jossa SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa tarkoitettua julkaisemisen käsitettä on tulkittu laajasti. Niinpä tämän käsitteen alaan kuuluu kyseisessä 68 kohdassa tarkoitetun tilanteen lisäksi riidanalaisen toimen sellainen julkaiseminen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, joka ei perustu perussopimuksessa määrättyyn velvollisuuteen vaan Euroopan unionin toimielinten vakiintuneeseen käytäntöön (ks. vastaavasti tuomio 10.3.1998, Saksa v. neuvosto, C-122/95, EU:C:1998:94, 36 ja 39 kohta) tai asetuksen 2015/1589 32 artiklan 3 kohdan kaltaiseen johdetun oikeuden säännökseen (ks. vastaavasti määräys 25.11.2008, S.A.BA.R. v. komissio, C-501/07 P, EU:C:2008:652, 23 kohta), tai jopa julkaiseminen unionin toimielimen, elimen tai laitoksen internetsivustolla, jos tästä säädetään johdetussa oikeudessa (ks. vastaavasti tuomio 26.9.2013, PPG ja SNF v. ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 30–32 kohta).

71 Toiseksi SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan tavoitteista on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tähän määräykseen perustuvat kanteen nostamisen määräajat ovat pakottavia eivätkä asianosaiset tai tuomioistuin voi määrätä niistä. Ne on otettu käyttöön oikeusvarmuuden takaamiseksi, jotta vältettäisiin se, että unionin toimia, joilla on oikeusvaikutuksia, kyseenalaistetaan loputtomiin, sekä kaikenlainen syrjintä ja mielivaltainen kohtelu lainkäytössä (ks. vastaavasti tuomio 12.12.1967, Muller-Collignon v. komissio, 4/67, EU:C:1967:51, s. 479; tuomio 23.1.1997, Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, 21 kohta; määräys 16.11.2010, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. komissio, C-73/10 P, EU:C:2010:684, 52 kohta ja määräys 31.1.2019, Iordăchescu v. parlamentti ym., C-426/18 P, EU:C:2019:89, 21 kohta).

72 Kun kyse on yhtäältä riidanalaisen päätöksen kaltaisesta päätöksestä, jolla päätetään valtiontukea koskeva muodollinen tutkintamenettely, on ilmeistä, että toisin kuin tiedon saamisen päivämäärä, toimen julkaisupäivä Euroopan unionin virallisessa lehdessä voidaan oikeusvarmuutta edistävällä tavalla osoittaa objektiivisesti ja varmuudella kaikkien niiden asianomaisten osapuolten osalta, joille tätä päätöstä ei ole annettu tiedoksi. Tältä osin on merkityksetöntä, että viimeksi mainitut ovat voineet saada tiedon kyseisestä toimesta ennen sen julkaisemista.

73 Tämä selittää lisäksi sen, että SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan systematiikassa ja oikeusvarmuutta edistävällä tavalla julkaisemispäivä on ensisijainen tiedon saamispäivään nähden, joka on, kuten tämän tuomion 63 kohdassa on muistutettu, kanteen nostamisen määräajan alkamista koskeva toissijainen peruste. Komission näkemystä ei siis voida hyväksyä, kun se tosiasiassa ehdottaa, että näiden kahden SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa tarkoitetun edellytyksen välinen suhde käännetään.

74 Toisaalta, toisin kuin komissio väittää, tämän tuomion 66 ja 70 kohdassa omaksuttu tulkinta on myös omiaan ehkäisemään lainkäytössä kaikkea syrjintää ja mielivaltaista kohtelua ja varmistamaan siten valtiontuen saajien ja kilpailevien yritysten menettelyllisen yhdenvertaisuuden. Kaikkien näiden asianomaisten osapuolten osalta kanteen nostamisen määräaika alkaa nimittäin kulua samasta päivästä eli päivästä, jona päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Koska komissio on tällaisen päätöksen tekijä ja vastaa sen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä, se ei myöskään voi pätevästi vedota siihen, että kyseinen tulkinta johtaa sen mielestä menettelyllisesti epäyhdenvertaiseen tilanteeseen sen vahingoksi.

75 Kolmanneksi asiayhteydestä on todettava, että myös perussopimusten rakenne puhuu sitä vastaan, että SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa käytetty julkaisemisen käsite vastaisi tiukasti SEUT 297 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa käytettyä julkaisemisen käsitettä komission ehdottamalla tavalla. Tältä osin on nimittäin riittävää todeta, että vaikka nämä kaksi määräystä kuuluvat EUT-sopimuksen kuudennen osan I osastoon, niillä ei säännellä samaa asiaa. Ensin mainittu on toimielimiä koskevassa 1 luvussa ja tarkemmin sanottuna sen 5 jaksossa, joka koskee Euroopan unionin tuomioistuinta, kun taas jälkimmäinen kuuluu 2 lukuun, joka koskee unionin säädöksiä ja niiden hyväksymismenettelyjä.

76 Kaikkien näiden syiden vuoksi on katsottava, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi perustellusti valituksenalaisen tuomion 36–43 kohdassa, että kanteen nostamisen määräaika alkoi WEPA -yhtiöiden osalta kulua siitä päivästä, jona riidanalainen päätös julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

77 Liitännäisvalitusten tueksi esitetty ensimmäinen valitusperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

78 Liitännäisvalitustensa tueksi esittämässään toisessa valitusperusteessa komissio moittii unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se teki valituksenalaisen tuomion 41 kohdassa oikeudellisen virheen.

79 Unionin yleinen tuomioistuin otti komission mukaan tosiseikat ja todistusaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, kun se totesi mainitussa 41 kohdassa, ”ettei – – ole osoitettu, että [WEPA -yhtiöt – – olisivat saaneet ’todistettavasti’ tiedon riidanalaisesta päätöksestä”. Komission unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämien seikkojen perusteella on nimittäin selvää, että WEPA -yhtiöt olivat tietoisia riidanalaisen päätöksen olemassaolosta ennen sen julkaisemista Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja viimeistään 26.9.2018.

80 Saksan liittotasavalta ja WEPA -yhtiöt katsovat, että liitännäisvalitusten ensimmäinen valitusperuste on perusteeton ja näin ollen toinen valitusperuste on merkityksetön näiden valitusten lopputuloksen kannalta. Kyseiset yhtiöt katsovat, että toinen valitusperuste on joka tapauksessa myös perusteeton.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

81 Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 41 kohdassa, ”ettei missään tapauksessa ole osoitettu, että [WEPA -yhtiöt] olisivat nyt käsiteltävässä asiassa saaneet ’todistettavasti’ tiedon riidanalaisesta päätöksestä”.

82 Tältä osin ilmaisu ”missään tapauksessa” osoittaa, että tämä perustelu on valituksenalaisen tuomion ylimääräinen perustelu. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun ylimääräisiä perusteluja koskevat argumentit eivät kuitenkaan voi aiheuttaa tämän ratkaisun kumoamista ja ovat näin ollen tehottomia (tuomio 21.12.2023, United Parcel Service v. komissio, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

83 Liitännäisvalitusten tueksi esitetty toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

84 Liitännäisvalitukset on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

Päävalitukset

85 Asiassa C-795/21 tekemänsä valituksen tueksi WEPA -yhtiöt esittävät kaksi valitusperustetta, joista ensimmäinen perustuu siihen, että tosiseikat on otettu huomioon vääristyneellä tavalla ja että kansallisen oikeuden sisältöä ja ulottuvuutta on tulkittu virheellisesti, ja toinen perustuu siihen, että on tulkittu virheellisesti edellytyksiä, joiden täyttyessä valtiontuen voidaan katsoa olevan myönnetty valtion varoista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

86 Asiassa C-796/21 P tekemänsä valituksen tueksi Saksan liittotasavalta esittää WEPA -yhtiöiden tukemana yhden ainoan valitusperusteen, joka koskee SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomista. Tämä valitusperuste liittyy pääasiallisesti WEPA -yhtiöiden, joita Saksan liittotasavalta tukee, asiassa C-795/21 P tekemänsä valituksen tueksi esittämään toiseen valitusperusteeseen.

Asiassa C-795/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

87 Valituksensa tueksi esittämässään ensimmäisessä valitusperusteessa WEPA -yhtiöt moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on ottanut tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla ja tulkinnut virheellisesti kansallisen oikeuden sisältöä ja ulottuvuutta. Tämä valitusperuste jakautuu kolmeen osaan.

88 Valitusperusteen ensimmäisessä osassa WEPA -yhtiöt väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 12, 66, 93 ja 99 kohdassa todennut virheellisesti, että BNetzA oli vahvistanut sitovasti riidanalaisen lisämaksun suuruuden. Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 61, 75 ja 123 perustelukappaleesta käy näiden yhtiöiden mukaan ilmi, että tämän

riidanalaisen lisämaksun suuruuden määrittivät verkonhaltijat. Näin on myös vuoden 2012 osalta; tällöin nämä verkonhaltijat keräsivät mainitun lisämaksun ensimmäisen kerran. BNetzA ei koskaan määrännyt tämän riidanalaisen lisämaksun määrää. Vuoden 2012 osalta BNetzA tyytyi antamaan arvion verkonhaltijoiden kannettaviksi jääneiden tulonmenetysten kokonaismäärästä mutta se ei vahvistanut minkäänlaista riidanalaisen lisämaksun määrää, koska tällainen vahvistaminen olisi edellyttänyt muiden seikkojen ottamista huomioon.

89 Valitusperusteen toisessa osassa WEPA -yhtiöt riitauttavat valituksenalaisen tuomion 93 kohdan. Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi mainitussa kohdassa, BNetzA ei määrännyt verkonhaltijoille yksityiskohtaista menetelmää riidanalaisen lisämaksun laskemiseksi. Unionin yleisen tuomioistuimen toteamus on ristiriidassa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 61, 75 ja 123 kohdan kanssa. BNetzA:n määräykset ovat erittäin yleisiä ja koskevat ennustettavia tulonmenetyksiä ja tappioita tulevan vuoden aikana. Niissä ei ole mitään vaatimuksia sitä, miten siirtoverkonhaltijoiden tulisi konkreettisesti laskea riidanalainen lisämaksu ennustettavien tulonmenetysten perusteella.

90 Valitusperusteen kolmannessa osassa WEPA -yhtiöt moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se otti tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 93, 94, 99 ja 106 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, että tulonmenetykset katettiin kokonaisuudessaan riidanalaisella lisämaksulla. Kansallisessa oikeudessa käsitellään vain kysymystä sellaisten saatavien perintää vapautuksen saaneilta peruskuormasähkön kuluttajilta, joita ei voitu panna täytäntöön näiden kuluttajien maksukyvyttömyyden vuoksi, ja siinä suljetaan pois se, että nämä saatavat katettaisiin riidanalaisella lisämaksulla. Näin ollen näiden kuluttajien maksukyvyttömyyteen liittyvät tulonmenetykset katetaan verkonhaltijoiden omista varoista eikä valtion varoista. Lisäksi verkonhaltijoiden on vastattava muista kustannuksista eli pääomakustannuksista ja hallinnollisista maksuista, jotka on maksettava BNetzA:lle.

91 WEPA -yhtiöt vetoavat vastineessaan lisäksi perustelujen puuttumiseen valituksenalaisen tuomion 94, 99 ja 106 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, koska unionin yleinen tuomioistuin ei perustellut edes pääpiirteittäin eikä ymmärrettävästi sitä, miksi verkonhaltijoiden tulonmenetyksiä, joita ei katettu riidanalaisella lisämaksulla, ei pitäisi ottaa huomioon.

92 Komissio katsoo, että asiassa C-795/21 P tehdyn valituksen ensimmäisen valitusperusteen kolme osaa ovat selvästi perusteettomia ja että tietyt argumentit on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

93 Ensinnäkin argumenteista, jotka koskevat virheitä, joita unionin yleisen tuomioistuimen väitetään tehneen arvioidessaan Saksan oikeutta, on huomautettava, että SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraa, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Näin ollen ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston ja arvioimaan sitä sekä todistusaineistoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että nämä tosiseikat ja tämä todistusaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikaston ja todistusaineiston arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. tuomio 4.3.2021, komissio v. Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

94 Kun siis valituksen yhteydessä tutkitaan unionin yleisen tuomioistuimen kansallisesta oikeudesta esittämiä arviointeja – jotka valtiontuen alalla ovat tosiseikkoja koskevia arviointeja –, unionin tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan vain sen, onko kyseinen oikeus otettu huomioon vääristyneellä tavalla (tuomio 3.4.2014, Ranska v. komissio, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 79 kohta ja tuomio 14.12.2023, komissio v. Amazon.com ym., C-457/21 P, EU:C:2023:985, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaisen vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmettävä asiakirja-aineistosta selvästi ilman, että on tarpeen ryhtyä uudelleen arvioimaan tosiseikastoa ja todistusaineistoa (tuomio 3.4.2014, Ranska v. komissio, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 80 kohta).

95 Lisäksi on todettava, että valittajan, joka väittää unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen tosiseikat tai todistusaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, on SEUT 256 artiklan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ilmoitettava täsmällisesti ne seikat, jotka se katsoo unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja näytettävä toteen ne arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan päätynyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla (tuomio 30.11.2016, komissio v. Ranska ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99 kohta ja tuomio 28.4.2022, Yieh United Steel v. komissio, C-79/20 P, EU:C:2022:305, 53 kohta).

96 WEPA -yhtiöiden ensimmäinen valitusperuste, joka koskee kansallisen oikeuden ja tosiseikkojen ottamista huomioon vääristyneellä tavalla useaan otteeseen, on tutkittava näiden huomautusten valossa.

97 Tämän valitusperusteen ensimmäisestä osasta on todettava, että ensinnäkin näiden yhtiöiden väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin otti tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla, kun se katsoi, että BNetzA vahvisti sitovasti riidanalaisten lisämaksun määrän, perustuu valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan.

98 Valituksenalaisen tuomion 12, 66, 93 ja 99 kohdasta, jotka tällä väitteellä on riitautettu, käy nimittäin yksiselitteisesti ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että siirtoverkonhaltijoiden oli määritettävä riidanalainen lisämaksu BNetzA:n laatiman menetelmän perusteella ja että vuoden 2012 osalta BNetzA vahvisti tämän lisämaksun kokonaismäärän. Tämä tulkinta käy nimenomaisesti ilmi kyseisen tuomion 66 kohdasta. Se, että kyseisen tuomion 12 kohdassa ei mainita sanaa ”kokonais[määrä]”, on tässä yhteydessä merkityksetöntä, koska unionin yleinen tuomioistuin selkeästi otti huomioon alkuperäisen kokonaismäärän tuomion perusteluissa. Samalla tavoin se on mainitun tuomion 93 kohdassa viitannut vuoden 2012 riidanalaisen lisämaksun alkuperäisen kokonaismäärän vahvistamiseen, mistä on helppo havaita, että kyse on kokonaismäärästä, sekä tätä seuraavan vuoden osalta tätä lisämaksua koskevaan BNetzA:n määrittämään laskentamenetelmään. On myös todettava, että pelkkä valituksenalaisen tuomion 99 kohdassa oleva maininta ”riidanalainen lisämaksu, sellaisena kuin BNetzA on sen laskenut (vuodelle 2012)”, ei voi johtaa muunlaiseen päätelmään, koska tämä muotoilu – vaikkakin epätarkka – voidaan hyvin ymmärtää viittauksena tämän lisämaksun kokonaismäärään, mitä valituksenalainen tuomio kokonaisuudessaan tukee. Muilta osin myös tässä 99 kohdassa viitataan BNetzA:n vuodelle 2013 vahvistamaan menetelmään.

99 Riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 61, 75 ja 123 perustelukappaleesta, joihin WEPA -yhtiöt viittaavat, ei voida tehdä muunlaista päätelmää. Näistä perustelukappaleista nimittäin käy ilmi, että vaikka siirtoverkonhaltijoiden oli määritettävä riidanalaisen lisämaksun konkreettinen määrä, komissio on todennut myös unionin yleisen tuomioistuimen tavoin, että niiden oli tältä osin noudatettava BNetzA:n vahvistamaa kehystä ja menetelmää.

100 Toiseksi on todettava, että siltä osin kuin WEPA -yhtiöt korostavat tämän riidanalaisen lisämaksun määrittämistä koskevan väitteensä yhteydessä verkonhaltijoiden harkintavaltaa, niiden perusteluilla riitautetaan tosiseikkoja koskeva arviointi osoittamatta vääristyneellä tavalla huomioon ottamista, mikä ei tämän tuomion 93 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan valitusasiassa.

101 Tämän valitusperusteen toisesta osasta on huomautettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa, että ”[BNetzA2011] -päätöksessä vahvistettiin erittäin yksityiskohtainen järjestelmän toisena soveltamisvuonna sovellettava [riidanalaisen] lisämaksun laskemismenetelmä”. Se lisäsi, että tämän menetelmän mukaan ”siirtoverkonhaltijoiden oli määritettävä yhtäältä [riidanalaisesta] vapautuksesta aiheutuva odotettavissa oleva tulonmenetys täysimääräisiin verkkomaksuihin verrattuna, ja toisaalta arvioitu kulutus, jotta ne pystyivät määrittämään riidanalaisen lisämaksun kilowattituntia kohden, kun otetaan huomioon viimeistä edeltävänä vuonna saadut tulot” ja että ”siirtoverkonhaltijoiden oli mukautettava riidanalaisen lisämaksun määrää edeltävän vuoden todellisten rahoitustarpeiden perusteella vuosittain”. Näissä toteamuksissa lähinnä toistetaan riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 37 ja 39 perustelukappale.

102 Tältä osin on yhtäältä kiistatonta, että WEPA -yhtiöt eivät riitauta erityisesti tämän riidanalaisen lisämaksun laskentamenetelmän kuvausta vaan tämän menetelmän luonnehdinnan ”erittäin yksityiskohtaiseksi laskemismenetelmäksi”. Vaikka katsottaisiin, että tällainen luonnehdinta on virheellinen, sillä ei olisi vaikutusta unionin yleisen tuomioistuimen arviointiin tästä menetelmästä sellaisenaan. Unionin yleistä tuomioistuinta ei siis voida moittia siitä, että se olisi ottanut kansallisen oikeuden tältä osin huomioon vääristyneellä tavalla.

103 Toisaalta WEPA -yhtiöiden argumentit, jotka koskevat siirtoverkonhaltijoiden harkintavaltaa riidanalaisen lisämaksun laskemisessa, ovat lisäksi viime kädessä ristiriidassa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 123 perustelukappaleessa esitettyjen toteamusten kanssa; niiden mukaan näillä verkonhaltijoilla ei ole minkäänlaista harkintavaltaa. Näin ollen nämä yhtiöt pyytävät unionin tuomioistuimelta uutta arviointia riidanalaisen lisämaksun määrittämismenetelmästä, mikä ei kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan valitusasiassa, ellei tosiseikkoja ole otettu huomioon vääristyneellä tavalla.

104 Kolmannesta osasta on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin viittasi BNetzA 2011 -päätökseen ja yhtyi valituksenalaisen tuomion 90, 91, 93, 94, 99, 106 ja 107 kohdassa komission riidanalaisessa päätöksessä esittämään toteamukseen, jonka mukaan riidanalaisen lisämaksun mekanismilla varmistettiin, että riidanalaisesta vapautuksesta aiheutunut tulojen menetys kompensoitiin täysimääräisesti verkonhaltijoille, koska tämän lisämaksun määrä oli mukautettu riidanalaisen vapautuksen johdosta tarvittavien varojen määrään. Se totesi lisäksi valituksenalaisen tuomion 94 kohdassa, että maksukyvyttömyydestä johtuva jakeluverkonhaltijoiden tulojen menetys ei merkitse kyseisessä järjestelmässä tarkoitettua tulojen menetystä, ja tätä voidaan perustella sillä, että verkonhaltijoiden ja riidanalaisen lisämaksun lopullisten maksajien väliset suhteet ovat yksityisoikeudellisia suhteita.

105 Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin esitti riittävällä tavalla syyt, joiden vuoksi se hylkäsi WEPA -yhtiöiden argumentit, jotka perustuivat riidanalaisesta vapautuksesta johtuvan tulojen menetyksen täysimääräisen korvaamisen puuttumiseen.

106 Arviointi, jonka mukaan BNetzA 2011 -päätöksessä tarkoitetulla riidanalaisen lisämaksun määrän määrittämismenetelmällä oli tarkoitus kattaa kaikki riidanalaiseen vapautukseen liittyvät kustannukset, kuuluu unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevaan arviointiin, jota unionin tuomioistuimen ei kuulu tutkia muutoksenhakuvaiheessa. Näin on siten myös sen erityisen kysymyksen osalta, katettiinko riidanalaisella lisämaksulla tosiasiallisesti kaikki tulojen menetykset ja kaikki kustannukset, jotka liittyivät riidanalaiseen vapautukseen, sekä saatavat, joita ei voitu periä sellaisilta peruskuormasähkön kuluttajilta, joille oli virheellisesti myönnetty tämä vapautus. WEPA -yhtiöt eivät kuitenkaan ole onnistuneet osoittamaan, että kyse olisi tältä osin todistusaineiston huomioon ottamisesta vääristyneellä tavalla.

107 Edellä esitettyjen perustelujen valossa WEPA -yhtiöiden esittämän ensimmäisen valitusperusteen kolme osaa on jätettävä osittain tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomina. Näin ollen tämä valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Asiassa C-795/21 P esitetty toinen valitusperuste ja asiassa C-796/21 P esitetty ainoa valitusperuste

108 Asiassa C-795/21 P tehdyssä valituksessa WEPA -yhtiöiden esittämässä toisessa valitusperusteessa ja asiassa C-796/21 P tehdyssä valituksessa Saksan liittotasavallan esittämässä ainoassa valitusperusteessa moititaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se sovelsi virheellisesti SEUT 107 artiklan 1 kohtaa, kun se katsoi virheellisesti, että riidanalainen vapautus oli valtion varoista myönnettyä tukea tässä määräyksessä tarkoitetulla tavalla.

109 Niiden perustelut koskevat lähinnä kolmea kysymystä, joista ensimmäinen koskee oikeudellista arviointiperustetta, jonka perusteella ”valtion varoista” myönnetyn toimenpiteen olemassaoloa voidaan arvioida, toinen pakollisen maksun olemassaoloa ja kolmas valtion määräysvaltaa.

Oikeudellinen arviointiperuste, jonka avulla voidaan arvioida, onko kyseessä ”valtion varoista” myönnetty toimenpide

– *Asianosaisten lausumat*

110 WEPA -yhtiöt väittävät toisen valitusperusteensa ensimmäisen osan ensimmäisessä moitteessa ja toisen osan toisessa ja kolmannessa moitteessa ja Saksan liittotasavalta ainoan valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellistä oikeudellista arviointiperustetta arvioidessaan sitä, ovatko kyseessä olevat varat valtion varoja.

111 Ensinnäkin WEPA -yhtiöt väittävät toisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 77–96 kohdassa virheellisesti, että riidanalainen lisämaksu oli unionin oikeudessa tarkoitettu julkinen maksu ja näin ollen SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion varoista myönnettyä tukea. Näiden yhtiöiden mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka perustuu muun muassa 17.7.2008 annettuun tuomioon Essent Netwerk Noord ym. (C-206/06, EU:C:2008:413), 19.12.2013 annettuun tuomioon Association Vent De Colère! ym. (C-262/12, EU:C:2013:851), 13.9.2017 annettuun tuomioon ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671), 28.3.2019 annettuun tuomioon Saksa v. komissio (C-405/16 P, EU:C:2019:268), 15.5.2019 annettuun tuomioon Achema ym. (C-706/17, EU:C:2019:407) ja 16.9.2021 annettuun tuomioon FVE Holýšov I ym. v. komissio (C-850/19 P, EU:C:2021:740), käy ilmi, että tällainen julkinen maksu on olemassa, kun jäsenvaltio asettaa

yksipuolisesti ja julkisen vallan toimella maksuvelvollisuuden tämän toimen adressaatille. Valituksenalaisen tuomion 77 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin tukeutui erilaiseen ja siis virheelliseen arviointiperusteeseen, kun se tutki, vyörytettiinkö tämän valtion asettama riidanalainen lisämaksu lakisääteisellä velvoitteella kokonaisuudessaan tämän lisämaksun lopullisille maksajille.

112 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön vastaisesti jättänyt selvittämättä, oliko maksajalla lakisääteinen maksuvelvollisuus.

113 Toiseksi unionin tuomioistuimelle toimittamissaan kirjelmissä WEPA -yhtiöt riitauttavat toisen valitusperusteensa toisen osan kolmannessa moitteessa valituksenalaisen tuomion 62 kohdan ja sitä seuraavat kohdat, 76, 79 ja 110 kohdan ja Saksan liittotasavalta valituksenalaisen tuomion 62–64 ja 76 kohdan sillä perusteella, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että sen määrittämiseksi, ovatko varat valtion varoja vai eivät, siinä, kohdistuuko loppukuluttajiin tai loppukäyttäjiin pakollinen rasite ja onko valtiolla määräysvalta näihin varoihin tai niiden hallinnointiin, kyse on kahdesta seikasta, ”jotka ovat vaihtoehtoiset”. Kyse on päinvastoin kumulatiivisista edellytyksistä, kuten muun muassa 17.7.2008 annettuun tuomioon Essent Netwerk Noord ym. (C-206/06, EU:C:2008:413, 66, 69, 70, 72 ja 75 kohta), 28.3.2019 annettuun tuomioon Saksa v. komissio (C-405/16 P, EU:C:2019:268, 72 kohta), 15.5.2019 annettuun tuomioon Achema ym. (C-706/17, EU:C:2019:407) ja 16.9.2021 annettuun tuomioon FVE Holýšov I ym. v. komissio (C-850/19 P, EU:C:2021:740) perustuvasta oikeuskäytännöstä ilmenee.

114 Lisäksi WEPA -yhtiöt väittävät toisen valitusperusteensa toisen osan toisessa moitteessa, että kolmannen edellytyksen on täytyttävä. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan riidanalaisen lisämaksun ja valtion talousarvion välillä on oltava riittävän suora yhteys, jotta voidaan katsoa, että kyseessä on valtion varoista myönnetty tuki SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Riidanalainen päätös ja valituksenalainen tuomio eivät kuitenkaan sisällä seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että riidanalaisella lisämaksulla on tällainen yhteys valtion talousarvioon. Lisäksi komission ja unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksista käy näiden yhtiöiden mukaan ilmi, ettei BNetzA eikä mikään muukaan valtion elin vastannut tulojen menetysten täysimääräisestä korvaamisesta.

115 Saksan liittotasavallan mukaan vaihtoehtoisiin kriteereihin perustuva unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta on ristiriidassa valituksenalaisen tuomion 97–109 kohdan kanssa; niissä unionin yleinen tuomioistuin tutki valtion määräysvallan olemassaoloa, vaikka se oli jo todennut pakollisen maksun olemassaolon.

116 Kolmanneksi Saksan liittotasavallan mukaan tätä unionin yleisen tuomioistuimen lähestymistapaa eivät tue myöskään SEUT 30 ja SEUT 110 artikla, jotka koskevat pääasiallisesti protektionististen toimenpiteiden poistamista ja kieltämistä.

117 Neljänneksi Saksan liittotasavalta väittää, että SEUT 107 artiklan 1 kohdan tulkinta, jonka mukaan on oletettava, että kaikki julkiset maksut ovat valtiollista alkuperää kyseisellä määräyksellä tavoitelluista päämääristä riippumatta, on oikeudellisesti virheellinen. Tällainen tulkinta johtaisi seuraukseen, josta ei määrätä perussopimuksissa, eli siihen, että kaikki markkinahintojen sääntely johtaisi valtion varojen käyttöön ja siitä olisi näin ollen ilmoitettava SEUT 108 artiklan mukaisesti. Tällainen sääntely kuuluu kuitenkin tavaroiden vapaan liikkuvuuden eikä valtiontukisääntöjen soveltamisalaan.

118 Komissio kiistää WEPA -yhtiöiden esittämän toisen valitusperusteen toisen osan toisen moitteen perusteltavuuden ja katsoo, että tämän valitusperusteen ensimmäinen osa ja toisen osan kolmas moite samoin kuin Saksan liittotasavallan esittämän ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa ovat sellaisenaan tehottomia.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

119 WEPA -yhtiöt ja Saksan liittotasavalta moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se sovelsi virheellistä oikeudellista arviointiperustetta määrittäessään, ovatko riidanalaisesta lisämaksusta johtuvat määrät peräisin valtion varoista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

120 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi luonnehtiminen edellyttää, että neljä edellytystä täyttyy eli että on olemassa valtion toimenpide tai valtion varoista toteutettu toimenpide, kyseinen toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä annetaan valikoivaa etua sille, joka on sen edunsaajana, ja toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

121 Näistä ensimmäisen edellytyksen osalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpide voidaan luonnehtia valtion toimenpiteeksi tai ”valtion varoista” myönnetyksi tueksi, jos yhtäältä toimenpide on suoraan tai välillisesti myönnetty valtion varoista ja toisaalta sen katsotaan johtuvan jäsenvaltiosta (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

122 Erityisesti edellytyksestä, jonka mukaan etu on myönnettävä ”valtion varoista”, on todettava, että unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut kaksi kriteeriä, joiden perusteella voidaan todeta, että varat, joista tariffietu myönnetään asianomaisen kansallisen lainsäädännön nojalla, ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ”valtion varoja” (ks. vastaavasti tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 34, 38, 39 ja 42 kohta).

123 Näin ollen ensinnäkin varat, jotka saadaan kansallisen lainsäädännön nojalla veroista tai muista pakollisista maksuista ja joita hallinnoidaan ja jotka jaetaan tämän lainsäädännön mukaisesti, ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ”valtion varoja” (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 38 kohta).

124 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön, jossa täsmennetään tätä kriteeriä, mukaan valtion sähkönostajille asettamasta lisämaksusta johtuvat määrät ovat samankaltaisia kuin sähköön kohdistuva julkinen maksu ja ne ovat peräisin SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista ”valtion varoista”. Varoja voidaan pitää tällaisina, jos ne ovat peräisin asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä määrätyistä pakollisista maksuista ja jos niitä hallinnoidaan ja ne jaetaan kyseisen lainsäädännön mukaisesti, riippumatta siitä, kuuluuko rahoitusjärjestelmä suppeassa merkityksessä kansallisessa oikeudessa veronluonteisten maksujen ryhmään. Sitä vastoin ei riitä, että verkonhaltijat vyöryttävät siihen hintaan, jolla sähkö myydään niiden loppukäyttäjille, lisäkustannukset, jotka aiheutuvat niiden velvollisuudesta ostaa tietyistä energialähteistä tuotettu sähkö laissa vahvistetuilla tariffeilla, jos tämä kompensaatio ei perustu lakisääteiseen velvollisuuteen vaan yksinomaan käytäntöön. Tällaisessa tapauksessa maksua ei nimittäin voida pitää pakollisena (ks. vastaavasti tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 34–37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

125 Toiseksi tietyt summat voidaan luonnehtia ”valtion varoiksi” jo pelkästään sillä perusteella, että ne ovat jatkuvasti julkisessa määräysvallassa ja siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

126 Tämän tuomion 123 ja 125 kohdassa mainitut kriteerit ovat vaihtoehtoisia kriteerejä, joiden perusteella voidaan todeta, että toimenpide on myönnetty valtion varoista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla (ks. vastaavasti tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 42 kohta), ja Saksan liittotasavalta on myöntänyt tämän istunnossa vastauksena unionin tuomioistuimen 12.1.2023 antaman tuomion DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:20231) ulottuvuutta koskevaan kysymykseen.

127 Tästä seuraa ensinnäkin, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 62-64 ja 76 kohdassa, että varojen SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiollinen luonne voidaan osoittaa kahdella vaihtoehtoisella kriteerillä, joista ensimmäinen koskee sitä, että loppukuluttajiin tai loppukäyttäjiin kohdistuu pakollinen rasite, ja toinen sitä, että valtio käyttää määräysvaltaa järjestelmän hallinnointiin ja erityisesti varoihin tai varojen hallinnoijiin. Kun otetaan huomioon Saksan liittotasavallan istunnossa antamat vastaukset, kaikki tämän jäsenvaltion argumentit, joilla pyritään riitauttamaan tämä arviointi, on hylättävä.

128 WEPA -yhtiöiden argumentit, joiden mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei ole vahvistettu vaihtoehtoisia kriteerejä, perustuvat nimenomaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta unionin tuomioistuin on esittänyt yhteenvedon 12.1.2023 antamassaan tuomiossa DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) ja josta se on päätellyt kahden vaihtoehtoisen kriteerin olemassaolon. Näin ollen myöskään nämä argumentit eivät voi menestyä.

129 Lisäksi siltä osin kuin WEPA -yhtiöt väittävät, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt soveltaa julkisen maksun käsitettä niin, että se ymmärretään yksipuolisesti ja julkisen vallan toimella asetettuna maksuvelvollisuutena, ja kriteeriä, joka koskee valtion talousarvion ja riidanalaisen lisämaksun riittävän suoraa yhteyttä, on todettava, että tämän tuomion 123–125 kohdassa esitetyn unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhdessäkään vaihtoehdossa, johon unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti tukeutunut, ei viitata tällaiseen käsitteeseen tai tällaiseen kriteeriin. Pakollisen maksun olemassaoloa tämän tuomion 123 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla on arvioitava tämän tuomion 124 kohdassa esitettyjen seikkojen valossa. Nämä seikat on määritetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, joka on esitetty valituksenalaisen tuomion 55–62 kohdassa ja tiivistetty 12.1.2023 annetun tuomion DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) 34–37 kohdassa, eikä tätä ole erityisesti riitautettu nyt käsiteltävissä valituksissa. Selvittäessään, kuten valituksenalaisen tuomion 76 ja 77 kohdasta ilmenee, oliko valtio määrännyt riidanalaisen lisämaksun ja vyöryttikö se lakisääteisellä velvoitteella tämän lisämaksun kokonaisuudessaan lopullisille maksajille, unionin yleinen tuomioistuin on noudattanut mainittua oikeuskäytäntöä.

130 Toisin kuin Saksan liittotasavalta väittää, unionin yleistä tuomioistuinta ei toiseksi voida moittia siitä, että se katsoi tarkoituksenmukaiseksi tutkia valituksenalaisen tuomion 97–109 kohdassa, onko valtiolla määräysvalta riidanalaisen lisämaksun nojalla saatuihin varoihin tai verkonhaltijoihin, todettuaan ensin kyseisen tuomion 96 kohdassa, että kyseessä on veronluonteinen maksu tai pakollinen maksu ja että se merkitsee siten valtion varojen käyttämistä.

131 On totta, että unionin yleinen tuomioistuin olisi voinut jättää tekemättä tämän valtion määräysvallan olemassaoloa koskevan selvityksen, kun otetaan huomioon sen tutkiman kahden arviointiperusteen vaihtoehtoinen luonne. Mikään ei kuitenkaan estä sitä, että unionin yleinen tuomioistuin jatkaa päättelyään muun muassa hyvään oikeudenkäyttöön liittyvistä syistä ylimääräisillä seikoilla, jotka nyt käsiteltävässä asiassa koskevat valtion määräysvallan olemassaoloa, samalla tavoin kuin unionin tuomioistuin teki 12.1.2023 annetun tuomion DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) 41 kohdassa.

132 Kolmanneksi siltä osin kuin Saksan liittotasavalta väittää, että olisi SEUT 107 artiklan 1 kohdan tavoitteiden vastaista olettaa, että kaikki julkiset maksut ovat valtiollista alkuperää, sen väitteet perustuvat valituksenalaista tuomiota koskevaan virheelliseen lähtökohtaan ja tulkintaan.

133 Yhtäältä on nimittäin niin, että – kuten tämän tuomion 123 kohdasta ilmenee – kyseisessä EUT-sopimuksen määräyksessä tarkoitettuja valtion varoja eivät voi olla varat, joita rahoitetaan millä tahansa julkisilla maksuilla, vaan ainoastaan ne, joihin liittyy kansallisessa lainsäädännössä säädetty pakollinen maksu, jota hallinnoidaan ja joka jaetaan kyseisen lainsäädännön mukaisesti. Toisaalta, kuten tämän tuomion 129 kohdasta käy ilmi, unionin yleinen tuomioistuin pyrki nimenomaan selvittämään, kuten valituksenalaisen tuomion 76 ja 77 kohdasta ilmenee, oliko valtio määrännyt riidanalaisen lisämaksun ja vyöryttikö se lakisääteisellä velvoitteella kokonaisuudessaan tämän lisämaksun lopullisille maksajille.

134 Neljänneksi Saksan liittotasavallan SEUT 30 ja SEUT 110 artiklasta esittämistä perusteluista on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin otti valituksenalaisen tuomion 85 kohdassa ylimääräisessä perustelussa, joka alkaa ilmaisulla ”lisäksi”, huomioon näihin määräyksiin liittyvän oikeuskäytännön. Se päätteli tästä, että maksun maksajan asemalla ei ole merkitystä, kunhan maksu kohdistuu kyseessä olevaan tuotteeseen tai tuotteeseen liittyvään välttämättömään toimintaan. Lisäksi se totesi, että ratkaiseva seikka on se, että valtio ei ainoastaan velvoita tällaisia yksikköjä tekemään ostoja käyttäen omia varojaan vaan valtuuttaa ne hallinnoimaan valtion varoja.

135 Koska tässä kohdassa esitetään ylimääräinen perustelu, sitä koskevat argumentit ovat tehottomia.

136 Joka tapauksessa on katsottava, että unionin yleinen tuomioistuin ei viitannut SEUT 30 ja SEUT 110 artiklaa koskevaan oikeuskäytäntöön arvioidakseen riidanalaista lisämaksua näiden määräysten valossa vaan tukeakseen arviointiaan tästä lisämaksusta SEUT 107 artiklan 1 kohdan kannalta. Näin ollen unionin yleistä tuomioistuinta ei voida moittia siitä, että se olisi sekoittanut toisiinsa näistä EUT-sopimuksen määräyksistä yhtäältä kahteen ensimmäiseen ja toisaalta kolmanteen perustuvat oikeudelliset järjestelmät.

137 Lopuksi WEPA -yhtiöiden argumenteista, jotka on esitetty tämän tuomion 112 ja 114 kohdassa ja jotka koskevat sitä, että nyt käsiteltävässä asiassa ei sähkön loppukuluttajille ole asetettu maksuvelvollisuutta ja ettei tulojen menetyksiä korvata, on todettava, että ne liittyvät niiden arviointien perusteltavuuden tarkasteluun, jotka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt pakollisen maksun olemassaolosta. Ne tutkitaan siis kyseisen tarkastelun yhteydessä.

138 Edellä esitetyistä perusteluista seuraa edellisessä kohdassa esitetyin varauksin, että WEPA -yhtiöiden esittämän toisen valitusperusteen ensimmäinen osa ja toisen osan toinen ja kolmas moite ja Saksan liittotasavallan esittämän ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä osittain tehottomina ja osittain perusteettomina.

Pakollinen maksu

– *Asianosaisten lausumat*

139 WEPA -yhtiöt väittävät tietyissä argumenteissa, jotka on esitetty tämän tuomion 112 ja 114 kohdassa, ja Saksan liittotasavalta ainoan valitusperusteensa toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi valituksenalaisen tuomion 78 ja 82–89 kohdassa virheellisesti SEUT 107 artiklan 1 kohtaa, kun se luokitteli riidanalaisen lisämaksun veronluonteiseksi maksuksi tai pakolliseksi maksuksi.

140 Yhtäältä WEPA -yhtiöt moittivat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on jättänyt selvittämättä, oliko maksajalla lakisääteinen maksuvelvollisuus. Niiden mukaan ei ole riitautettu sitä, että BNetzA 2011 -päätös ei sisällä tällaista velvollisuutta ja ettei sitä ole osoitettu verkonkäyttäjille, joten velvollisuus maksaa riidanalainen lisämaksu on luonteeltaan puhtaasti sopimusperusteinen. Vaikka katsottaisiin, että tämän päätöksen perusteella on ollut olemassa velvollisuus kerätä riidanalainen lisämaksu ja vyöryttää se verkonkäyttäjille, tällainen velvollisuus ei näiden yhtiöiden mukaan riitä siihen, että kyseessä katsottaisiin olevan valtion varojen käyttäminen. Lisäksi BNetzA ei niiden mukaan vahvistanut tämän lisämaksun määrää eikä kerännyt tätä maksua. Sillä ei ollut minkäänlaista toimivaltaa päättää kerätyistä määristä.

141 Toisaalta WEPA -yhtiöt väittävät, että kuten komission ja unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksista käy ilmi, BNetzA eikä mikään muukaan valtion elin vastannut tulojen menetysten täysimääräisestä korvaamisesta.

142 Saksan liittotasavalta väittää yhtäältä, että unionin yleinen tuomioistuin totesi erityisesti valituksenalaisen tuomion 77, 82, 83 ja 85 kohdassa virheellisesti, että sähköntoimittajan ja loppukuluttajan välinen suhde ei ollut ratkaiseva pakollisen maksun olemassaolon toteamiseksi, sillä virheellisellä perusteella, että riidanalaista lisämaksua ei peritä sähkön vaan verkon käytöstä. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin viittasi valituksenalaisen tuomion 84 ja 86–89 kohdassa virheellisesti ja mitään perusteluja esittämättä lisämaksuvelvollisuuteen ja päätteli siitä virheellisesti kansallisessa oikeudessa säädetyn riidanalaisen lisämaksun maksuvelvollisuuden olemassaolon. Koska tämän lisämaksun maksamisvelvollisuutta ei ole, maksu on voitu periä ainoastaan siviilioikeuden säännösten nojalla. Unionin yleisen tuomioistuimen päättely tämän johtopäätöksen tekemiseksi on ristiriidassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

143 Komissio riitauttaa kaikki argumentit ja katsoo, että Saksan liittotasavallan esittämät argumentit perustuvat valituksenalaisen tuomion ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön virheelliseen tulkintaan ja että ne ovat joka tapauksessa tehottomia.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

144 Kuten tämän tuomion 123 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, varat, jotka saadaan kansallisen lainsäädännön nojalla veroista tai muista pakollisista maksuista ja joita hallinnoidaan ja jotka jaetaan tämän lainsäädännön mukaisesti, ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ”valtion varoja”.

145 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin arvioi ensin valituksenalaisen tuomion 77–95 kohdassa riidanalaista lisämaksua, minkä jälkeen se päätteli kyseisen tuomion 96 kohdassa, että kyseinen lisämaksu merkitsi valtion varojen käyttämistä. Tämän päätelmänsä

tueksi se totesi, että BNetzA 2011 -päätöksessä jakeluverkonhaltijoille asetettiin velvollisuus periä riidanalainen lisämaksu verkonkäyttäjiltä ja siirtää vastaavat tulot siirtoverkonhaltijoille. Lisäksi riidanalaisen lisämaksun mekanismilla varmistettiin, että tulojen menetys kompensoitiin täysimääräisesti verkonhaltijoille, koska tämän lisämaksun määrä oli mukautettu riidanalaisen vapautuksen johdosta tarvittavien varojen määrään. Se korosti vielä, että tämä määrä oli määritetty BNetzA 2011 -päätöksessä vahvistetun menetelmän mukaisesti, ja täsmensi, että kyseisessä päätöksessä vahvistettiin vuoden 2012 osalta saman lisämaksun alkuperäinen määrä.

146 WEPA -yhtiöt ja Saksan liittotasavalta väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti, että loppukuluttajilla, jotka on lisäksi määritelty virheellisesti siten, että ne kattavat verkonkäyttäjät, on velvollisuus maksaa riidanalainen lisämaksu.

147 Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa riidanalaisen lisämaksun lopullisten maksajien yksilöimisestä, että kyseinen lisämaksu koski ainoastaan verkonhaltijoiden ja verkonkäyttäjien välistä suhdetta, koska kyseinen lisämaksu peritään verkon käytön eikä sähkönkulutuksen perusteella. Se päätteli tästä kyseisen tuomion 83 kohdassa, että kysymyksellä siitä, oliko sähköntoimittajilla puolestaan velvollisuus vyöryttää kyseinen lisämaksu sähkön loppukuluttajille, ei ollut merkitystä. Sen mukaan lisämaksun lopullisina maksajina olivat nimittäin verkonkäyttäjät eli itse sähköntoimittajat sekä suoraan verkkoon liitetyt loppukuluttajat, mutta eivät muut loppukuluttajat.

148 Tältä osin näkemys, jonka mukaan riidanalainen lisämaksu peritään verkon käytön seurauksena, ja näkemys, jonka mukaan verkonkäyttäjiä on pidettävä loppukuluttajina, kuuluvat tosiseikkojen arviointiin. Tämän tuomion 93 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen tehtävänä ei kuitenkaan ole valvoa tällaista arviointia, kun mitään väitettä tosiseikkojen vääristyneellä tavalla huomioon ottamisesta ei ole esitetty.

149 Toiseksi verkonkäyttäjien maksuvelvollisuuden olemassaolosta on todettava, että valituksenalaisen tuomion 84 ja 86–88 kohdasta ilmenee, että unionin yleinen tuomioistuin yhtyi komission arviointeihin, joiden mukaan BNetzA 2011 -päätöksessä asetettiin jakeluverkonhaltijoille velvollisuus periä riidanalainen lisämaksu ja vyöryttää se ja että kyseisessä päätöksessä määrättiin myös, että lisämaksusta saadut tulot oli siirrettävä kuukausittain eri siirtoverkonhaltijoille. Se päätteli tästä, että hallintoviranomaisen sääntelytoimella käyttöön ottama riidanalainen lisämaksu oli verkonkäyttäjien kannalta pakollinen.

150 Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevista toteamuksista, joita unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole tutkia, ilmenee, että BNetzA 2011 -päätöksessä asetettiin jakeluverkonhaltijoille velvollisuus periä riidanalainen lisämaksu verkonkäyttäjiltä. Kun otetaan huomioon unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 12, 66 ja 93 kohdassa esittämät tosiseikkoja koskevat toteamukset, joiden tutkiminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävänä, on myös kiistatonta, että kyseisessä päätöksessä määrättiin menetelmästä, jonka mukaan siirtoverkonhaltijoiden oli vuosittain määritettävä riidanalaisen lisämaksun määrä.

151 Tämän tuomion 124 kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa on katsottava, että riidanalaisen lisämaksun kaltaisesta pakollisesta maksusta johtuvat määrät, joista säädetään sääntelytoimenpiteellä, jossa yksilöidään yksiköt – vaikka ne olisivat yksityisiä –, joiden tehtävänä on kyseisen maksun periminen niinikään kyseisessä toimenpiteessä yksilöidyiltä velallisilta ja joissa määritellään menetelmä lisämaksun määrän määrittämiseksi ja sen vuosittaiseksi mukauttamiseksi, ovat peräisin SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista valtion varoista.

Erityisesti on todettava, että koska kyseinen maksu perustuu sääntelytoimenpiteeseen, jolla verkonhaltijoille asetetaan velvollisuus periä se, ei voida väittää, että se perustuisi pelkkään käytäntöön.

152 Tältä osin merkitystä ei ole sillä, että sääntelytoimenpiteessä säädetään vain verkonhaltijoille kuuluvasta velvollisuudesta periä riidanalainen lisämaksu ilman, että siinä nimenomaisesti yksilöidään verkonkäyttäjien velvollisuutta maksaa kyseinen lisämaksu. Kyseisen lisämaksun perimistä koskevan lakisääteisen velvollisuuden tehokas vaikutus edellyttää nimittäin väistämättä maksuvelvollisten symmetristä velvollisuutta maksaa tämä maksu.

153 Toiseksi riidanalaisesta vapautuksesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta, johon WEPA -yhtiöt ovat vedonneet, on huomautettava, että unionin yleinen tuomioistuin viittasi BNetzA 2011 -päätökseen ja yhtyi valituksenalaisen tuomion 90, 91 ja 94 kohdassa komission riidanalaisessa päätöksessä esittämään toteamukseen, jonka mukaan riidanalaisen lisämaksun mekanismilla varmistettiin, että riidanalaisesta vapautuksesta aiheutunut tulojen menetys kompensoitiin täysimääräisesti verkonhaltijoille, koska tämän lisämaksun määrä oli mukautettu riidanalaisen vapautuksen johdosta tarvittavien varojen määrään.

154 Kuten tämän tuomion 106 kohdassa on todettu, arviointi, jonka mukaan BNetzA 2011 -päätöksessä tarkoitetulla riidanalaisen lisämaksun määrän määrittämismenetelmällä oli tarkoitus kattaa kaikki riidanalaiseen vapautukseen liittyvät kustannukset, kuuluu unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevaan arviointiin, jota unionin tuomioistuimen ei kuulu tutkia muutoksenhakuvaiheessa, ellei ole väitetty, että tosiseikat on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämän tuomion 93 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.

155 Edellä esitetyistä perusteluista seuraa, että WEPA -yhtiöiden esittämät argumentit ja Saksan liittotasavallan esittämän ainoan valitusperusteen toinen osa on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomina.

Valtion määräysvalta

– *Asianosaisten lausumat*

156 WEPA -yhtiöt väittävät toisen valitusperusteensa toisen osan ensimmäisessä moitteessa ja Saksan liittotasavalta ainoan valitusperusteensa kolmannessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että riidanalaisesta lisämaksusta saadut varat olivat valtion määräysvallassa.

157 Komissio katsoo, että kyseinen ensimmäinen moite ja mainittu kolmas osa ovat perusteettomia ja joka tapauksessa tehottomia.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

158 Kuten tämän tuomion 122–126 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, se, että on olemassa kansallisen lainsäädännön mukainen vero tai muu pakollinen maksu, jota hallinnoidaan ja joka jaetaan tämän lainsäädännön mukaisesti, ja se, että kyseessä oleviin määriin kohdistuu valtion määräysvalta, ovat kaksi vaihtoehtoista kriteeriä, joiden avulla voidaan yksilöidä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut valtion varat.

159 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa, että riidanalainen lisämaksu oli kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitettu veronluonteinen maksu tai pakollinen maksu ja että se merkitsee siten valtion varojen käyttämistä. Kuten tämän tuomion 144–155 kohdasta ilmenee, WEPA -yhtiöt ja Saksan liittotasavalta eivät ole onnistuneet osoittamaan, että tämä unionin yleisen tuomioistuimen toteamus olisi oikeudellisesti virheellinen.

160 Kyseinen toteamus on kuitenkin sellaisenaan riittävä, jotta voidaan katsoa, että kyseessä oleva toimenpide on myönnetty valtion varoista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, eikä ole tarpeen tutkia, olivatko kyseiset määrät valtion määräysvallassa.

161 WEPA -yhtiöiden esittämän toisen valitusperusteen toisen osan ensimmäinen moite ja Saksan liittotasavallan ainoan valitusperusteen kolmas osa ovat näin ollen tehottomia.

162 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että asiassa C-795/21 P tehdyn valituksen tueksi esitetty toinen valitusperuste ja asiassa C-796/21 P tehdyn valituksen tueksi esitetty ainoa valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

163 Koska kaikki asioissa C-795/21 P ja C-796/21 P tehtyjen päävalitusten tueksi esitetyt valitusperusteet on hylätty, nämä valitukset on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

164 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista. Kyseisen työjärjestyksen 138 artiklan 1 ja 2 kohdan, joita kyseisen työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla sovelletaan valitusmenettelyyn, mukaan hävinnyt osapuoli velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mikäli niiden korvaamista on vaadittu, ja unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikulujen jakamisesta, jos hävinneitä osapuolia on useita.

165 Nyt käsiteltävässä asiassa WEPA -yhtiöt ja Saksan liittotasavalta ovat hävinneet kaikki asiassa C-795/21 P tehtyä päävalitusta ja asiassa C-796/21 P tehtyä päävalitusta koskevat vaatimuksensa, kun taas komissio on hävinnyt kaikki näissä asioissa tehtyjä liitännäisvalituksia koskevat vaatimuksensa.

166 Näin ollen asiassa esille tulleiden seikkojen perusteella on asianmukaista määrätä, että kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Päävalitukset ja liitännäisvalitukset hylätään.

2) WEPA Hygieneprodukte GmbH, WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, Saksan liittotasavalta ja Euroopan komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset